

Rezime Izvještaja guvernera – Maj 2015

Ažurirano: 29.07.2015. godine

U Izvještaju guvernera za maj 2015. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2015. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2015. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u maju realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2015. godinu.

Prema preliminarnim podacima Monstata, BDP Crne Gore na osnovu kvartalnih procjena u 2014. godini iznosi 1,5%, dok je u prvom kvartalu 2015. godine ostvaren realni rast od 3,2% u odnosu na prvi kvartal 2014. godine.

Cijene su u maju 2015. godine, u odnosu na prethodni mjesec, povećane za 0,6%, dok je godišnja stopa inflacije u maju iznosila 2,3%.

U prvih pet mjeseci 2015. godine u odnosu na isti period 2014. zabilježen je rast industrijske proizvodnje od 6,7%. Rast proizvodnje je zabilježen u sektoru prerađivačke industrije od 13,5%, dok je pad proizvodnje zabilježen u sektoru vađenja rude i kamena od 1,5% i sektoru snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom od 0,3%. Broj dolazaka turista, u prvih pet mjeseci 2015. godine, veći je za 14,6%, u odnosu na isti period 2014. godine, dok je rast noćenja iznosio 11,1%. Prema podacima Monstata, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika, za prva tri mjeseca 2015. godine u odnosu na isti period prethodne, povećan 10,6%, dok je prevoz robe povećan za 12,7%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju, u prvom kvartalu ove godine, u odnosu na isti kvartal prethodne, povećan je za 4,2%. U željezničkom saobraćaju je u prvom kvartalu ove godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine, prevoz putnika veći za 0,4%, dok je prevoz robe smanjen za 2%.

U šumarstvu je u prvih pet mjeseci 2015. godine, proizvedeno ukupno 49.510 m³ šumskih sortimenata, što je za 6,8% manje nego u istom periodu prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvom kvartalu 2015. godine zabilježilo rast od 7,6% u odnosu na prvi kvartal 2014. godine, mjereno efektivnim časovima rada.

Prosječan broj zaposlenih u maju 2015. godine iznosio je 177.865 lica, što je za 2,1% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 1,7% više u odnosu na maj 2014. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u maju 2015. godine iznosio 32.347 što predstavlja pad od 4,8% u odnosu na prethodni mjesec i pad od 1,3% u odnosu na maj 2014. godine.

Na kraju maja 2015. godine, od 73.157 pravnih lica i preduzetnika, njih 14.435 ili 19,7% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je povećan za 0,8%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju maja 2015. godine iznosio 516,4 miliona eura, i bio je za 1,2% veći na mjesečnom nivou.

Koncentracija duga na dan 31.05.2015. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,07% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 13,3% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,4% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 35,9% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.221,5 miliona eura na kraju maja 2015. godine i bila je za 1,4% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti koji su ostvarili rast od 1,7% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na kraj prethodne godine bili viši takođe za 1,7%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 73,8% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u maju 2015. godine iznosili 2.376,6 miliona eura, i viši su u odnosu na prethodni mjesec za 1,7%, dok su u odnosu na kraj 2014. godine viši za 3%. Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama, na depozite privrede se odnosilo 667,8 miliona eura ili 28,1%, dok je sektor stanovništva učestvovao sa 1,36 mlrd. eura, ili 57,3%. Ukupan kapital banaka na kraju maja 2015. godine iznosio je 456,3 miliona eura, što je za 0,5% niže nego u prethodnom mjesecu, odnosno za 2,8% više u odnosu na kraj prethodne godine.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u maju iznosili 530,9 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 17%, dok u odnosu na kraj 2014. godine bilježe rast od 19,3%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju maja tekuće godine iznosili 389,6 miliona eura i činili su 16,2% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su rast od 1,1%, dok u odnosu na kraj prethodne godine bilježe rast od 3,7%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju maja 2015. godine je iznosila 8,99%, i bila je niža za 0,08% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj decembra 2014. godine zabilježila pad od 0,23 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u maju 2015. godine je iznosila 9,14%, što predstavlja rast od 0,13 p.p. na mjesečnom nivou, odnosno rast od 0,12 p.p. u odnosu na decembar 2014. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa je iznosila 1,50% u maju 2015. godine i bila je niža za 0,09 p.p. u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na decembar 2014. godine ostvarila pad od 0,36 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 219,5 miliona eura na kraju maja 2015. godine, i bilježi rast od 2,5 miliona eura ili 1,1% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na kraj prethodne godine veća za 4,6 miliona eura ili 2,1%. U maju samo jedna banka nije iskoristila mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 52,2%, u državnim zapisima 28,8%, a na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno je 19%. Tokom maja 2015. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu.

Bruto premija osiguranja je iznosila 6 miliona eura u maju 2015. godine. U njoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (82,9%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (17,1%).

U maju 2015. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 1,3 miliona eura kroz 425 transakcija. Ostvareni promet bio je niži za 74% nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31.05.2015. godine je iznosila 3.015,2 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi pad od 1,8%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju maja 2015. godine bila 12.744,63 indeksnih poena, bio je niži u odnosu na kraj prethodnog mjeseca za 1,7%, dok je indeks MONEXPIF iznosio 2.726,60 i zabilježio je rast od 2,4% na mjesečnom nivou. Novoformirani index MNSE10 je iznosio 1.025,51 indeksnih poena i bilježi pad od 3,2% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u maju 2015. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 13,4 miliona eura, dok je u maju 2014. godine ostvaren deficit u iznosu od 5,5 miliona eura. Deficit budžeta, za pet mjeseci 2015. godine, iznosio je 96,8 miliona eura, odnosno 2,7% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 99,8 miliona eura ili 2,8% BDP-a, što je u odnosu na plan za maj niže za 4%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u maju 2014. godine, ostvaren je pad od 2,2%. Izdaci budžeta iznosili su 113,2 miliona eura ili 3,2% BDP-a, što je za 13,2% niže u odnosu na plan za maj 2015. godine, a 5,3% više u odnosu na ostvarenje izdataka u maju 2014. godine. Na kraju marta 2015. godine, državni dug (bruto) je iznosio 2.443,6 miliona eura. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se 395,9 miliona eura ili 11,1% BDP-a, dok se na spoljni dug odnosilo 2.047,7 miliona eura ili 57,2% BDP-a.

U periodu januar-mart 2015. godine, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa bio je veći za 6,7% u odnosu na isti period 2014. godine i iznosio je 197 miliona eura. Deficit na računu roba u prvom kvartalu 2015. godine iznosio je 270,1 milion eura i bio je za 4,8% veći nego prethodne godine. Zabilježeno je povećanje izvoza roba za 3% uz istovremeno povećanje uvoza za 4,4%. Na računu usluga ostvaren je suficit u iznosu od 11,9 miliona eura, što je na istom nivou kao 2014. godine. Prema

preliminarnim podacima, neto priliv stranih direktnih investicija u periodu januar-maj 2015. godine iznosio je 142,5 miliona eura i za 23,5% je veći nego u istom periodu 2014. godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u maju.

U maju su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće u radu XII sjednice Komisije za evropske integracije; na istoj je razmatrano ispunjenje zaostalih obaveza iz PPCG-a iz prvog kvartala 2015. godine. Na zahtjev Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija ostvareno je učešće u aktivnostima vezanim za poglavlje 20 – Preduzetništvo i industrijska politika. Ostvareno je učešće na konferenciji pod nazivom "Ekonomsko upravljanje u Evropi i proces pristupanja Evropskoj uniji – koja je uloga centralnih banaka", koja je održana u Beogradu. Takođe je ostvareno učešće na sjednici Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju, održanoj u Podgorici.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.